DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI
9. Sınıf · Coğrafya · 7. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Türkiye'nin Coğrafi Konumu: Mutlak (Matematik) ve Göreceli (Özel) Konumun Sonuçları

Türkiye'nin mutlak (matematik) konumunu (36°-42° Kuzey paralelleri, 26°-45° Doğu meridyenleri) ve uç noktalarını belirler. · Türkiye'nin Kuzey Yarım Küre'de, Yengeç Dönencesi'nin kuzeyinde ve Orta Kuşak'ta yer almasının iklim ve gece-gündüz sürelerine etkisini analiz eder. · Türkiye'nin göreceli (özel) konumunun doğal (yükselti, denizellik) ve jeopolitik (boğazlar, enerji koridorları) sonuçlarını mutlak konumdan ayırt eder.

HATIRLAYALIM

- Türkiye 36°-42° Kuzey paralelleri (Hatay-Beysun / Sinop-İnceburun) ile 26°-45° Doğu meridyenleri (Gökçeada-Avlaka Burnu / Iğdır-Dilucu) arasındadır.
- Orta Kuşak sonuçları (ABCD): Akdeniz iklimi, Batı rüzgârları, Cephe yağışları, Dört mevsimin YIL İÇİNDE belirgin yaşanması (Mutlak konum).

1 EŞLEŞTİRME

Türkiye'nin coğrafi özelliklerini ortaya çıkaran konum faktörüyle eşleştiriniz.

36°-42° Kuzey	26°-45° Doğu	Dönence Dışı	Göreceli Konum
Orta Kuşak (Enlem)	76 dk fark (Boylam)	Gölge sıfır olmaz	Yükselti ve boğazlar

☐ 1. Yengeç Dönencesi'nin kuzeyinde yer alması

☐ 2. Orta Kuşak'ta yer alması (36°-42° K)

☐ 3. 26°-45° Doğu meridyenlerinde yer alması

a) Doğu ile batı uçları arasında 76 dakikalık yerel saat farkı olması

b) Akdeniz iklimi, Batı rüzgârları ve cephe yağışlarının görülmesi

c) Güneşin hiç dik (90°) gelmemesi ve bakı yönünün güney olması

2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Türkiye'nin mutlak ve göreceli konumuyla ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

A - Akdeniz	B - Batı	C - Cephe	D - Dört Mevsim
Akdeniz iklim kuşağı	Batı rüzgârları etkisi	Cephesel yağışlar	Yıl içinde belirgin

	D	Y
Türkiye Yengeç Dönencesi'nin kuzeyinde olduğundan yatay düzlemde gölge boyu asla sıfır olmaz.	☐	☐
Denizlerimizin tuzluluk oranı güneyden kuzeye (Akdeniz'den Karadeniz'e) doğru artar.	☐	☐
İzmir, Ankara ve Erzurum'un aynı enlemde olmasına rağmen sıcaklıklarının farklı olması göreceli konumun sonucudur.	☐	☐
Türkiye'nin en doğusu ile en batısı arasında 19 meridyen ve 76 dakikalık yerel saat farkı vardır.	☐	☐

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki enlem etkisine göre Türkiye'de Hatay'dan Sinop'a (güneyden kuzeye) doğru gidildikçe aşağıdakilerden hangisinde artış görülür?

HATAY'DAN (36°K) SİNOP'A (42°K) GİDİLDİKÇE DEĞİŞİMLER

Geliş Açısı & Sıcaklık	Deniz Tuzluluğu	Gece-Gündüz Farkı
Kuzeye doğru AZALIR	Akdeniz > Karadeniz	Kuzeye doğru ARTAR

(A) Güneş ışınlarının yere düşme açısında
(B) Gece ile gündüz arasındaki süre farkında
(C) Deniz sularının tuzluluk oranında
(D) Dünyanın çizgisel dönüş hızında

4 KISA CEVAP

"Türkiye'de yıl içinde dört mevsim yaşanması" ile "aynı anda dört mevsim yaşanması" durumlarının hangi konum

ALTIN AYRIM: "YIL İÇİNDE" Mİ, "AYNI ANDA" MI?

Yıl İçinde 4 Mevsim → Orta Kuşak (Mutlak Konum: ABCD Kuralı)

Aynı Anda 4 Mevsim → Kısa mesafede yükselti ve yer şekli değişimi (Göreceli Konum)

5 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki boylam hesabına göre 45° Doğu meridyenindeki Iğdır'da yerel saat 12.00 iken, 26° Doğu meridyenindeki

26° DOĞU (GÖKÇEADA) — 45° DOĞU (IĞDIR) YEREL SAAT FARKI

yen Farkı: 45 - 26 = 19 Meridyen · Yerel Saat Farkı: 19 × 4 dk = 76 Dakika (1 sa

45° Doğu Iğdır meridyeni (GMT+3) tüm Türkiye'de ulusal (ortak) saat olarak kullanılır.

(A) 13.16 (B) 11.16 (C) 10.44 (D) 10.24

6 TABLOYU TAMAMLA

Türkiye'nin dört uç noktasını, bulunduğu paralel/meridyen derecesini ve konum özelliğini tabloda tamamlayınız.

Uç Noktamız	Koordinat Derecesi	Coğrafi Özelliği
Hatay - Beysun (Yayladağı)	36° Kuzey Paraleli	
Sinop - İnceburun		Gece-gündüz süre farkının en fazla olduğu en kuzey uç
Çanakkale - Gökçeada (Avlaka)	26° Doğu Meridyeni	
Iğdır - Dilucu		Güneşin ilk doğduğu ve ulusal saatin alındığı en doğu uç

7 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları uygun kavramlarla tamamlayınız.

FİZİKİ VE JEOPOLİTİK GÖRECELİ (ÖZEL) KONUM

Yükselti (1141 m)	Boğazlar & Kıta	Enerji Koridoru
Batıdan doğuya artar	Asya-Avrupa köprüsü	TANAP ve TürkAkım

azaltır | göreceli | mutlak | artırır

1. Bir ülkenin Ekvator'a ve Başlangıç Meridyeni'ne göre koordinatlarla ifade edilen konumuna _____ konum denir.
2. Türkiye'de güneyden esen Lodos ve Kıble rüzgârları Ekvator yönünden geldiği için sıcaklığı _____.
3. Üç kıtanın kavşağında yer alması, boğazlara ve enerji koridorlarına sahip olması _____ konumun sonucudur.

8 EŞLEŞTİRME

Türkiye'nin göreceli konum özelliklerini doğurduğu sonuçlarla eşleştiriniz.

Batı → Doğu	Genç Arazi	Su Yolları	Jeopolitik
Yükselti artar, soğur	Fay hattı ve jeotermal	İstanbul ve Çanakkale	Üç kıtanın kavşağı

- ☐ 1. Ortalama yükseltinin batıdan doğuya doğru artması
- ☐ 2. Senozoyik'te oluşmuş genç arazi yapısına sahip olması
- ☐ 3. İstanbul ve Çanakkale boğazlarına sahip olması

a) Karadeniz ülkelerini açık denizlere bağlayan stratejik su yolu olması

b) Doğu Anadolu'da sıcaklığın düşmesi ve kar kalma süresinin uzaması

c) Aktif fay hatlarının, deprem riskinin ve sıcak su kaynaklarının yaygın olması

9 SIRALAMA

Görseldeki enlem-boylam kurallarına göre denizlerimizi tuzluluk oranı en fazla olandan en az olana doğru (güneyden kuzeye) sıraya diziniz.

- ☐ Marmara Denizi (Geçiş denizi, tuzluluk orta düzeyde: ‰23)
- ☐ Karadeniz (Ekvator'a en uzak ve bol yağışlı, tuzluluk en düşük: ‰18)
- ☐ Akdeniz (Ekvator'a en yakın, buharlaşma ve tuzluluk en yüksek: ‰38)
- ☐ Ege Denizi (Kuzeye çıkıldıkça tuzluluk azalır: ‰33)

10 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Türkiye'nin coğrafi konumuyla ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

	D	Y
Türkiye'nin en güneyi (36°K) ile en kuzeyi (42°K) arasında kuş uçuşu 6 × 111 = 666 km uzaklık vardır.	☐	☐
Kış mevsiminde cephesel (frontal) yağışların görülmesi Türkiye'nin göreceli konumunun sonucudur.	☐	☐
Dağlarımızın güney yamaçlarının kuzey yamaçlarından daha sıcak olması mutlak konumdan (bakı) kaynaklanır.	☐	☐
Türkiye ulusal (ortak) saat olarak 45° Doğu (Iğdır) meridyeninin yerel saatini kullanmaktadır.	☐	☐

11 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarına karşılık gelen kavramları yazarak anahtar kelimeyi bulunuz.

- Dağların güneşe dönük yamacını ifade eden coğrafi terim (4 harf) ☐☐☐☐
- Ekvator'a paralel uzanan ve iklimi etkileyen açısal uzaklık (5 harf) ☐☐☐☐☐
- 42° Kuzey paralelinde en kuzey ucumuz İnceburun'un bulunduğu ilimiz (5 harf) ☐☐☐☐☐
- Yerel saat farklarını belirleyen meridyen yaylarının açısal değeri (6 harf) ☐☐☐☐☐☐

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

_____

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Rize ile Kars yaklaşık aynı enlemde yer aldığı hâlde Rize'de kışların Kars'tan çok daha ılıman geçmesinin nedenini

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.